

Justyna Łopaczyk

"Informacja europejska w polskich bibliotekach publicznych", Warszawa 2003 : [recenzja]

Biblioteka 8 (17), 260-262

2004

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

– na przeciwległym niejako biegunie – szereg historii specjalnych, składających się na wymienioną wcześniej historię ogólną. Można by zatem, za Jerzym Topolskim, mówić o syntetycznym i analitycznym aspekcie badań historycznych³. Niektórym z owych historii specjalnych przypada szczególna rola w procesie tworzenia syntezy historycznej. Wydaje się, że należy do nich m.in. historia kultury, w której jak w soczewce skupiają się najważniejsze elementy ogólnego procesu dziejowego. Edycja źródeł przygotowana przez Andrzeja Mężyńskiego i Hannę Łaskarzewską powinna wydatnie przyspieszyć badania nad integralną częścią historii kultury i życia umysłowego, jaką właśnie jest historia bibliotek.

Piotr Nowak

---

³ J. Topolski, *op. cit.*, s. 26.

Informacja europejska w polskich bibliotekach publicznych, Warszawa: Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego, Centrum Edukacji Bibliotekarskiej Informacyjnej i Dokumentacyjnej, 2003, s. 113.

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej zmusiło nas niejako do przyśpieszonej edukacji, która objęła niemal wszystkie obszary naszego życia. Trzeba dość szybko przyswoić sobie obowiązujące w Europie standardy, stąd kursy, szkolenia, konferencje, które z jednej strony pozwalają uświadomić sobie różnice i opóźnienia, z drugiej – co chyba jest bardziej istotne – przynoszą rzetelną i systemową informację o unijnych normach i standardach. Na fali takich właśnie inicjatyw pod patronatem Fundacji INFO XXI zorganizowano wśród bibliotekarzy bibliotek gminnych i powiatowych przeszkolenie w zakresie usług informacyjnych na temat Unii Europejskiej: *Informacja europejska w polskich bibliotekach publicznych*.

W dniach 26–27 maja 2003 na Uniwersytecie Warszawskim odbyła się konferencja, podczas której podsumowano wyniki tych szkoleń. Prezentowana książka – efekt owej konferencji zawiera wygłoszone tam referaty. Uwaga referentów koncentrowała się na kilku podstawowych problemach:

- wiedza praktyczna na temat polityki informacyjnej UE i jej serwisów informacyjnych;
- moduły instruktażowe, zaznajamiające ze standardami usług informacyjnych i zarządzaniem bibliotekami w UE.
- biblioteka i jej *public relation*
- typologii i metodologii obsługi czytelników szukających informacji o UE;
- wykorzystanie najnowszych technologii informatycznych w informowaniu o UE;

Autorzy z jednej strony opisują aktualny stan polskiego bibliotekarstwa, przeobrażenia, jakim ostatnio podlega i wynikającym stąd wnioskom. W ten sposób czytelnik tych materiałów otrzymuje rzetelną informację o teraźniejszości polskich bibliotek publicznych, zadaniach i problemach, jakie w najbliższym czasie będą musiały one podjąć, wreszcie zwięzły przegląd wzorów, standardów i rozwiązań obowiązujących w UE oraz możliwości ich zastosowań w polskich realiach.

R. Polkowski w otwierającym zbiorze wystąpieniu: *Źródła informacji na temat Unii Europejskiej* przedstawił podstawowe zasady i normy polityki informacyjnej UE, problemy prawne związane z dostępem do dokumentów, działalność wydawniczą UE, wreszcie przypomniał o najważniejszych dystrybutorach publikacji UE i systemach europejskich baz danych: (EUR-Lex; CELEX; CORDIS; ECLAS; ARCHIPlus; EURES; EUROVOC; EURODICAUTOM; INFOREGIO; PreLex; RAPID; REGISTER; TARIC; TED) i europejskich sieciach informacyjnych: Euroguichets; Bibliotekach Depozytowych; Centrach Dokumentacji Europejskiej; Euro Info Centre; Narodowych Centrach Informacji; Carrefours Europe; Info-point; Eurobiblioteki; Team Europe.

E. Zybert i M. Kisilowska w referacie *Organizacja i zarządzanie bibliotekami. Zastosowanie standardów Unii Europejskiej* podjęły ważny problem kompetencji bibliotekarza, jego relacji z użytkownikami, wreszcie jakości świadczonych przez współczesną bibliotekę usług. Autorki omawiają też bardzo szczegółowe kwestie, jak: normalizacja międzynarodowa ISO 9000-9004 oraz zarządzanie jakością TQM i ich adaptacje do współczesnej działalności bibliotek, co – zdaniem autorek – powinno podnieść wydajność i skuteczność pracy bibliotecznej, ustalić i egzekwować indywidualną odpowiedzialność za wykonanie poszczególnych zadań. Wartością te pracy jest umiejętne pokazanie istoty zarządzania biblioteką (autorki wykorzystują tu model biblioteki opracowany przez M. Górskiego oraz standardy międzynarodowe pozwalające precyzyjnie i obiektywnie ocenić pracę danej biblioteki). Analiza „Wytycznych” IFLA/UNESCO z 2001 r. umożliwia dokładne oszacowanie potrzeb danego środowiska, system wskaźników pozwala kontrolować i oceniać wyniki pracy danej biblioteki. Referat zamyka analiza SWOT, która upoważnia autorki do stwierdzenia, że informacja europejska to dziś dla biblioteki publicznej szansa, by zaistnieć na rynku instytucji informacyjno-edukacyjnych (s. 45).

J. Woźniak – autorka kolejnego referatu *Użytkownicy informacji europejskiej w bibliotekach publicznych*, stara się naszkicować kierunki rozwoju tego typu bibliotek w najbliższym czasie. Szczególnie wyraziście sygnalizuje wzrost zapotrzebowań na wszelkiego typu usługi informacyjne w lokalnych społecznościach. Jest to – zdaniem autorki – trwała tendencja, potwierdzana w licznych opracowaniach m.in. wytycznych IFLA/UNESCO. Zmienia to dość wyraźnie hierarchię zadań i funkcji, jakie spełniać powinna dzisiaj publiczna biblioteka, do tradycyjnych więc, realizowanych przez siebie, zadań (gromadzenie, udostępnianie) dodać trzeba nowe (wszelkiego typu szkolenia, ułatwianie wszechstronnego dostępu do informacji, otoczenie szczególną opieką osoby niepełnosprawne). Zmienia się też zestaw oczekiwań, kierowanych pod adresem bibliotekarza. Musi on nie tylko umieć odpowiadać na konkretne pytania, ale je niejako uprzedzać, wskazywać na nowe, szerzej nieznanne technologie, które stwarzają możliwość dostępu do bogatszych, bardziej wszechstronnych źródeł informacji itd., co z kolei zmusza go do głębszej znajomości czytelników: ich wykształcenia, zawodu, możliwości intelektualnych i znajomości najnowszych technik. Wszystko to rozszerza w dość istotny sposób wachlarz spełnianych przez niego powinności i nakłada nań obowiązek systematycznej troski o własne kwalifikacje i kompetencje.

Public relations w informacji europejskiej. Metody komunikacji z użytkownikiem to referat autorstwa M. Kisielewskiej. Ten uczony i nieco pretensjonalny tytuł skrywa bardzo tradycyjną problematykę. Chodzi o umiejętność nawiązywania kontaktu z czytelnikiem, trafnego rozpoznawania jego potrzeb, wzbudzania zaufania, udzielania odpowiedzi na najbardziej nawet wyrafinowane i trudne pytania. Ważną rolę odgrywają tu takie cechy bibliotekarza, jak: umiejętność słuchania, czytelność i przejrzystość własnych wypowiedzi językowych i pozajęzykowych (mowa ciała), znajomość warsztatu,

dbałość o ciągłe podnoszenie własnych kwalifikacji. Wszystko to dzisiaj nabiera szczególnego znaczenia, czytelnik przychodzi do biblioteki nie tylko po książkę, ale – znacznie częściej – po konkretną informację, a od sposobu, w jaki ją otrzyma zależy jego opinia o danej placówce. Szczególnie ważna jest umiejętność postępowania z czytelnikami „trudnymi” – niekomunikatywnymi, szukającymi odpowiedzi na bardzo wyrafionowane i skomplikowane pytania.

Referat K. Materskiej zatytułowany *Działalność informacyjna bibliotek publicznych w zakresie informacji europejskiej* mówi o wszystkich inicjatywach, jakie podjęto w ramach kampanii promowania UE w Polsce, odsyła do konkretnych publikacji, informatorów, bibliografii, które ukazały się w ostatnim czasie. Ważną rolę w tej akcji odegrały – zdaniem autorki – nowe techniki: listy adresów www, serwisów informacyjnych, OPAC, wirtualne informatoria, portale wertykalne, strony; www.europa.edu.pl, <http://europa.eu.int>, <http://bib.bdwe.ukie.gov.pl/>). Bibliotekarz, zainteresowany tematyką informacji europejskiej, otrzymuje w referacie gotową definicję i klasyfikację informacji, usystematyzowaną według określonych kryteriów, klasyfikacji, które – być może – niejednemu uświadomią stopień zróżnicowania potrzeb klientów i integralnie związanych z nią „interwencji” bibliotekarza.

Ostatnie w tym tomie wystąpienie *Zastosowanie komputera w punkcie informacji europejskiej* autorstwa S. Dobrzelewskiego systematyzuje naszą wiedzę o elektronicznych źródłach informacji na temat Unii Europejskiej: serwis on-line Komisji Europejskiej EUROBASES, Internet, centra europejskie informacji referencyjnej, centra euro-info, eurobiblioteki, biblioteki depozytowe, centra informacji dla środowisk miejskich i wiejskich. Ważną rolę w tej akcji odgrywają – zdaniem autora – wszelkiego typu materiały audiowizualne i telewizja satelitarna. S. Dobrzelewski z naciskiem podkreśla – i nie jest w tym odosobniony wśród pozostałych współautorów – konieczność naszego współuczestniczenia w rozwoju informacji europejskiej.

Książka stanowi lekturę godną uwagi przede wszystkim dla bibliotekarzy. Myślę, że nie można wyobrazić sobie współczesnego bibliotekarza (nie tylko pracownika biblioteki publicznej), który nie zna źródeł informacji dotyczących UE czy też zna je w nikłym stopniu.

Czasy dzisiejsze wymagają od nas, by umiejętnie i elastycznie adaptować europejskie wzory również w dziedzinie bibliotekarstwa. Wiedza ogólna, umiejętność dotarcia do źródeł i analizowania pytań klientów wpływa w ogromnym stopniu na formę i użyteczność komunikacji, a w efekcie na celowość pracy bibliotekarza i sposób postrzegania środowiska we współczesnym społeczeństwie.

Materiały konferencyjne nie wymagają rekomendacji. Trzeba się z nimi po prostu zapoznać, by wiedzieć, umieć służyć czytelnikom, obiektywnie spojrzeć na swoją pracę, i – zwyczajnie – nie dać się zaskoczyć użytkownikom biblioteki. Trzeba się bowiem zgodzić z opinią wyrażoną wprost na stronicach tej książki: „informacja europejska z jednej strony jest poważnym wyzwaniem dla bibliotek publicznych w Polsce, ale z drugiej – wielką szansą i nadzieją na przyszłość” (s. 64).

Justyna Łopaczyk